

Reportage

Een voorstelling over Mururoa, het eiland waar tot 1996 atoomproeven werden gehouden: ‘Er gebeurden daar verschrikkelijke dingen’

Deze maand dertig jaar geleden vonden de laatste atoomproeven in Frans-Polynesië plaats. Ensemble SeaSession staat daarbij stil met de voorstelling *Regarde bien*, waarin schoonheid en gruwel samenkomen.

Ensemble SeaSession met in het midden acteur Hein van der Heijden, tijdens een repetitie van de voorstelling *Regarde Bien*. Dingena Mol

Frederike Berntsen 13 januari 2026, 20:00

Bewaren

Delen

1985: een jonge milieuorganisatie vaart recht op Mururoa af, het eiland waar Frankrijk zijn vooruitgang test. Hier, in de Stille Oceaan, vinden atoomproeven plaats. Het schip is de Rainbow Warrior, de opvarenden voeren vreedzaam protest.

Dertig jaar na de laatste proeven in Polynesië brengt het ensemble SeaSession een voorstelling waarin wordt stilgestaan bij dit stuk geschiedenis: *Regarde bien* ('Kijk goed'). Het paradijs is decor van de grootste gruwel.

Dubbele betekenis

“Schitterende eilanden, prachtige natuur, maar ondertussen gebeurden daar verschrikkelijke dingen,” zegt Pauline Post, drijvende kracht achter SeaSession en pianiste in het ensemble. “De zanger Jacques Brel vertrok naar Hiva Oa om daar een nieuw leven te beginnen, een paar eilanden van de atoomproeven verwijderd, daar is hij ook begraven. Hij bezingt de schoonheid van het leven daar. *Regarde bien* – kijk goed, maar kijk ook uit, die woorden hebben een dubbele betekenis.”

SeaSession wilde niet een loodzwaar stuk maken: Brels poëtische woorden worden in de voorstelling verweven met teksten van de Polynesische auteur en activiste Chantal Spitz, wier familie land afstond voor de proeven. *Regarde bien* gaat over het paradijs, maar een paradijs dat allerm minst onschuldig is. Schoonheid versus ellende als muziektheater, hoe beeld je dat uit? Regisseur Ola Mafaalani: “Dat moet je niet eens proberen, lukt nooit. Mijn inspiratie is de paradox van het bestaan. De prachtigste dingen in het leven kunnen tegelijkertijd vreselijk zijn, en andersom. Soms beleef je tijdens het overlijden van een bekende de mooiste momenten met diegene. Onze schone en onze kwade kanten bevinden zich in één lichaam. Het beeld van een atoombom die ontploft is ook heel fascinerend om te zien, maar wat er gebeurt is afgrijselijk. De bevolking noemde het de dag van de twee zonnen. Iedereen wordt vrolijk van de zon, terwijl die alles kan verschroeien.”

Uitzinnige sfeer

SeaSession repeteert in theaterbroedplaats De Sloot in Amsterdam-West. De musici zitten tussen verfomfaaide stukken karton, alsof er net een ontploffing heeft plaatsgevonden. “Ik ben hoopvol! Ik ben wanhopig!” Acteur Hein van der Heijden is woest en heeft tegelijkertijd een glimlach op zijn gezicht, de sfeer is uitzinnig. Hij zingt Brel, maar is ook toeschouwer en benoemt de gruwelijkheden: “De zee raast, de wind huilt.” Zijn woorden worden begeleid door het vegen en tikken op een olievat, gekabbel van water aan de kustlijn is plots hoorbaar, en even later een eenzame hoorn.

‘De mensen daar willen er liever niet over praten. Het verderf dat die proeven hebben achtergelaten is enorm’

Reza Namavar, componist

Niet alleen klinken er ensemblebewerkingen van Brels liederen, ook componist Reza Namavar leverde een bijdrage. En dat is geen toeval. Namavar is een reiziger, hij houdt vooral van eilanden, de isolatie, het oneindige uitzicht. Frans-Polynesië heeft Namavar uitgebreid bereisd. Mafaalani: “Hein, onze acteur, heeft veel met Reza gesproken, hem ondervraagd, om helemaal van binnenuit te kunnen voelen hoe die afgelegen plaatsen zijn en dat te kunnen vertolken op het podium. Wat moet Brel gezien hebben, hoe is de bevolking, de cultuur?”

Reza Namavar: “Je hebt geen idee wat daar is gebeurd als je er bent. Pas als je de mensen er naar vraagt. Dan draaien ze hun hoofd weg, ze willen er liever niet over praten. Het verderf dat die proeven hebben achtergelaten is enorm. Je kunt geen vis uit de lagune eten.”

‘Het gaat om iets groters dan mijzelf, het kapotmaken van het paradijs. De schoonheid van die plek en dan die bom’

Vervreemding

“Uitgestrekte stranden, mensen die er op een plastic tuinstoeltje in de verte turen, dag na dag. Het is er ongelooflijk mooi.” De stilte, de leegte en de ruimte heeft Namavar geprobeerd in klank te vangen. Meestal zoekt hij momenten in een stuk om het roer om te gooien en de luisteraar op het verkeerde been te zetten – dat is zijn stijl. “Hier is dat totaal niet aan de orde,” benadrukt hij. “Ik heb het vermeden en me gericht op vervreemding, een zekere kaalheid. In het libretto zit weinig relativering, daar heb ik me door laten beïnvloeden.”

“Het gaat om iets groters dan mijzelf, namelijk het kapotmaken van het paradijs. De schoonheid van die plek en dan die bom. Brel laat ik Brel, met zijn fraaie melodieuze. Ik heb harmonische vervreemding geschreven voor de ukelele, klanken die er helemaal niet op thuishoren, dissonanten. De Tahitiaanse ukelele is heel karakteristiek: iedere toonhoogte heeft twee snaren op dat

instrument en die zijn niet zuiver te krijgen. Je hoort altijd een soort charmante valsheid.”

Regarde bien: 16/1 om 20.00 uur De Sloot; 18/1 om 16.00 uur Theater Bellevue; 25/1 om 14.30 uur Schouwburg Amstelveen